WASHINGTON DC

1893 - 1963
70-ий РІК ВИДАННЯ
І СЛУЖБИ СВОЄМУ
НАРОДОВІ ТА П[illegible]

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ:
"SVOBODA", 81-83 GRAND ST.
JERSEY CITY 3, N. J.
HEnderson 4-0237
HEnderson 4-0807
УНСоюз: HEnderson 5-8740
Тел.: з Ню Йорку:
BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXX. Ч. 27. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 9-го ЛЮТОГО (FEBRUARY) 1963 ЦЕНТІВ — 12 — CENTS TWO SECTIONS (SECTION 1) No. 27. VOL. LXX.

УРЯД ПРОЄКТУЄ ВЕЛИКІ СУМИ НА ОПІКУ НАД ЗДОРОВ'ЯМ

Вашингтон. — 7-го лютого президент Кеннеді предложив Конгресові програму опіки над здоров'ям американського народу. В цій програмі Президент підкреслив, що ще в минулому році повинен був бути ухвалений законопроєкт про медичну опіку над старшими особами в рямках соціяльного забезпечення. Президент внесе в цій справі окремий проєкт в найближчих днях. Не є відоме, яких сум вимагатиме оця широка урядова програма опіки над здоров'ям, бо вона охоплює всіх громадян, від дітей до старців. Але гадають, що в найближчому фінансовому році програма урядової опіки над здоров'ям винесе коло $1.6 більйона. Президент заявив, що на саму модернізацію шпитальних будинків треба б видати в найближчих роках коло $2.8 більйона, бо майже половина шпиталів мала б бути змодернізована 75 000 шпитальних ліжок находяться в таких будинках що їх треба б конче перебудувати. В урядовій програмі передбачені є суми на будову мешкань для медичних сестер і на приміщення для старших хворих осіб. Тепер у ЗДА є 18 000 000 осіб у віці понад 65 років, але в 1980-му році їх має бути 24 000 000. Президент згадує в здоровній програмі і про те, що треба дбати про очищування повітря, на що уряд призначив в найближчому році — $69 000 000. В програмі говориться і про те, що треба допомогти студентам кінчати медичні студії, бо число лікарів не збільшується в тому самому темпі, що число населення цієї країни. Це саме відноситься і до вишколу медичних сестер, число яких є назадовільне і не відповідає потребам шпиталів та центрів здоров'я. Президент пропонує — $34 300 000 на те, щоб допомогти збудувати нові будинки для медичних шкіл, і щоб давати допомогу студентам на те, щоб могли студіювати медицину. Тепер коло 25 000 медичних сестер закінчують школи та починають працювати в своєму фаху. Президент заявляє, що в 1970-му році те число мусить становити 40 000 річно. Мусить подвоїтися і те число медичних сестер, яке тепер виносить 4 000 річно, і які кінчають коллеґіяльні школи піклувальниць. Щоб здійснити всі ті потреби в опіці над здоров'ям американських громадян, Президент пропонує щоб державна скарбниця давала фонди на згадані вище програми. Президент турбується, що 70 000 000 авт в цій країні щоденно занечищують повітря. До того прилучуються ще фабрики та хемічні заведення. Тому і уряд і громадянство та стейти й міські самоуправи мусять повести боротьбу, проти занечищеного повітря. Конґрес занедбав цю справу, і на досліди над очищуванням повітря призначив річно $5 000 000. Президент просить, щоб Конґрес збільшив ту незначну суму.

В ІРАКУ ВІЙСЬКОВИКИ ПЕРЕВЕЛИ ПЕРЕВОРОТ — ПРЕМ'ЄР УБИТИЙ

Тегеран. — В столиці Іраку переловлено повідомлення підпільної радіостанції з Іраку, в якому сказано, що військові змовники перевели там збройний переворот, в якому згинув диктаторський прем'єр Іраку, генерал Абдул Карім Кассім. Цей останній прийшов до влади також у кривавому перевороті 14 липня 1958 р., коли-то вбито короля Фейсала II. і всіх членів королівської родини. Теперішній переворот стався ніби за тихою підтримкою збоку Об'єднаної Арабської Республіки, що його президент Гамаль Абдель Нассер мав серед іранських старшин багато звеличників. Ця вістка покищо не потверджена. Нема теж ніяких інших подробиць як та, що ніби одна збунтована бриґада іракського війська зайняла столицю Іраку Багдад.

Секретарі скарбу і торгівлі домагаються, щоб Конґрес прийняв в цілості податкову програму

Вашинґтон. — Секретар скарбу Даґлес Діллон і секретар торгівлі Лютер Г. Годжес виступали в Палатній Комісії Способів і Засобів і домагалися, щоб Конґрес не розділював податкової програми Президента на окремі законопроєкти, тільки в цілості прийняв пропозиції уряду, які складаються з двох головних частин: зменшення прибуткових податків і реформи податкової системи. Діллон виступив проти пляну деяких членів Конґресу ухвалити ту частину урядової пропозиції, яка рекомендує зменшити податки, але відкинути проєкт реформи податкової системи. Податки мали б зменшити впродовж найближчих трьох років на $13.6 більйонів, але реформа податкової системи мала б дати прибутків федеральній скарбниці на суму $3.3 більйона. Діллон сказав, що коли Конґрес ухвалить запропоноване зменшення податків, але відкине предложену реформу податкової системи, то він запропонує Президентові поставити вето проти податкового законопроєкту. На думку Діллона можна зменшити податки тільки на $10.3 більйона, коли б не прийнято податкової реформи, то зменшення податків становило б $13.6 більйона. Подібно зізнавав і секретар торгівлі Лютер Г. Годжес.

Уряд просить збільшити висоту державного заборгування до $320 більйонів

Вашинґтон. — Секретар скарбу Даґлес Діллон, виступаючи в Палатній Комісії Способів і Засобів 7-го лютого, заявив, що уряд проситиме Конґрес піднести висоту федерального заборгування з $308 більйонів до $320 більйонів, щоб можна було покрити в найближчому фінансовому 1964-му році федеральний дефіцит, який передбачений є у висоті майже $12 більйонів. Діллон просив Конґрес допомогти урядові не збільшувати федеральних видатків, бо інакше дефіцит буде ще більший. Секретар скарбу вказав на те, що ось Палатна Рільнича Комісія вже ухвалила збільшити федеральні видатки на допомогу американським бавовняним ткальням на суму коло $125 000 000. Діллон сказав що бюджет на 1964-ий рік напевно перевищить $100 більйонів, хоч уряд запропонував бюджет у висоті $98.8 більйона. Діллон казав, що треба буде збільшити відсотки від державних бондів, щоб влегшити їхній продаж.

● **Представник Американського Лікарського Товариства** заявив, що покищо немає лікучуда, який вилікував би недугу загальної перестуди. І тому ще й досі важливою є стара приповідка, яку люблять повторювати лікарі: „Лікуй перестуду, і через тиждень вона пройде, не лікуй її зовсім, і за сім днів її не буде". Коли хтось занедужає на перестуду, то АЛТовариство радить йому зробити таке: теплу купіль, пити горяче молоко або лімоняду, положитися до ліжка, старатися не заражувати інших.

Канадійські партії приготовляться до виборчої кампанії

Оттава. — 7-го лютого прем'єр Джан Діфенбейкер нараджувався із більше як 100 консервативних послів в справі виборчої кампанії до виборів, що відбудуться 8-го квітня. Консерватисти сподіваються, що вони виграють вибори, бо є добрий стан економіки країни, а це є звичайно головною виборчою проблемою. Діфенбейкер має злагіднити своє протиамериканське становище. Ліберальна партія під проводом Лестера Пірсона має теж надію виграти вибори Зона має тепер 99 послів, консерватисти мали 115, Партія Соціяльного Престижу — 30. Ця партія має найбільші надії на перемогу, бо в самому Квебеку сподівається здобути 75 послів (тепер там має 26), а в цілій країні — 100. Нова Демократична партія має 19 послів і вона поміркувано говорить про збільшення цього числа.

● **В Гамбурґу у Західній Німеччині** арештовано фальшивого лікаря „доктора" Ґліссмана, який зголошувався до приватних домів, до легковірних жінок, та представлявся як ніби жіночий лікар, присланий міським урядом здоров'я для „лікарського обслідування" жінок чи вони здібні до „допоміжного жіночого корпусу". Вся історія була видумана. Обманець завдячував свій успіх своєму гарному виглядові, елеґантному одягові та певним манерам.

УКРАЇНЕЦЬ „НА ВЕРШИНАХ". У світі модні тепер політичні „вершини", але на справжніх „вершинах" бо на 65-му поверсі найвищого будинку світу, Емпайр Білдінґ в Ню Йорку, працює — чистить вікна Михайло Іваник. На фото: М. Іваник при праці. Внизу на маленькі діточі забавки подобають великі автомобілі на вулиці та менші будівлі довкола „його" велетня.

Поголоски про резиґнацію головного поштмайстра Едварда Дея

Вашинґтон. — Головний поштмайстер Едвард Дей турбується тим, що час від часу появляються вістки про його резиґнацію, хоч він нічого про це не знає. Недавно бостонський щоденник надрукував вістку, що Дей думає залишити свій теперішній пост та старатися про якийсь виборний пост, мабуть в стейті Іллиной. Це було тим дивніше, що Дей тепер постійно приналежний є не до Іллиной, тільки до Каліфорнії. Тай сам бостонський часопис повідомляв, що становище Дея мав би зайняти шкільний колеґа президента Кеннеді — Бен Смит, який був на короткий час найменований на сенатора з стейту Масачусетс але не кандидував на той пост минул. року, бо зробив місце Президентовому братові Едвардові Кеннеді, який здобув сенаторське становище. Тепер Дей може поважно турбуватися, почувши вістки, що на нього чигає така особа, як Бен Смит. Але з Вашинґтону заспокоїли Дея що не є передбачена зміна на становищі головного поштмайстра.

Виборці уважають демократів за „партію миру", — як виявляють опитування

Принстон, Н. Дж. — Досі виборці уважали Республіканську партію за таку, що змагає до миру, бо всі дотеперішні війни відбувалися за демократичних президентів: Вудро Вільсона, Ф. Д. Рузвелта і Гаррі С. Трумана. Мирна розв'язка кубинського напруження минулої осени спричинила те, що вперше в новішій історії цієї країни більше виборців гадають, що Демократична партія є „партією миру". Репортери Американсько Інституту Публічної Опінії перевели опитування в цілій країні і ствердили, що більшість виборців уважає демократів за „партію миру". І так 32 відсотки опитуваних заявили, що Демократична партія скорше зможе втримати ЗДА здалеку від третьої світової війни, ніж це могла б зробити Республіканська партія, яка дістала тільки 23 відсотки опитуваних, 20% не роблять різниці між обидвома партіями, а 25% не дали відповіді. В давніших опитуваннях більший відсоток творили республіканці. Ще прихильніше поставилися виборці до демократів, коли відповідали на запити, яка партія краще зможе запевнити країні добробут. Демократи дістали 49 відсотків опитуваних голосів, а республіканці тільки 20. Решта байдужі або не дали відповіді.

В АМЕРИЦІ

● **Відома Моторова Компанія** Форда в минулому 1962-му році мала чистих прибутків на суму 480.7 мільйона дол., на один уділ придало 4.36 дол. В 1961 Форд заробив нетто 409.5 мільйона дол., на один уділ припадало 3.72 дол. Фірма Дженерал Моторс повідомила про свої прибутки в 1962-му році, які становили 1.45 більйона долярів.

● **Преса підкреслила,** що за життя покійного сенатора демократа з Оклагами Роберта Керра ніхто нічого не чув про його дружину, але зараз після смерти свого чоловіка вона виявила свою енерґію і перейняла провід над цією родиною мільйонерів. Вона визначила свого старшого сина, проти його волі, на сенаторське становище в 1964-му році. Брат чоловіка пані Керр мав зробити місце для її сина на становищі голови $100 мільйонової фірми. При енерґійнім чоловіці пані Керр не мала голосу в нічім.

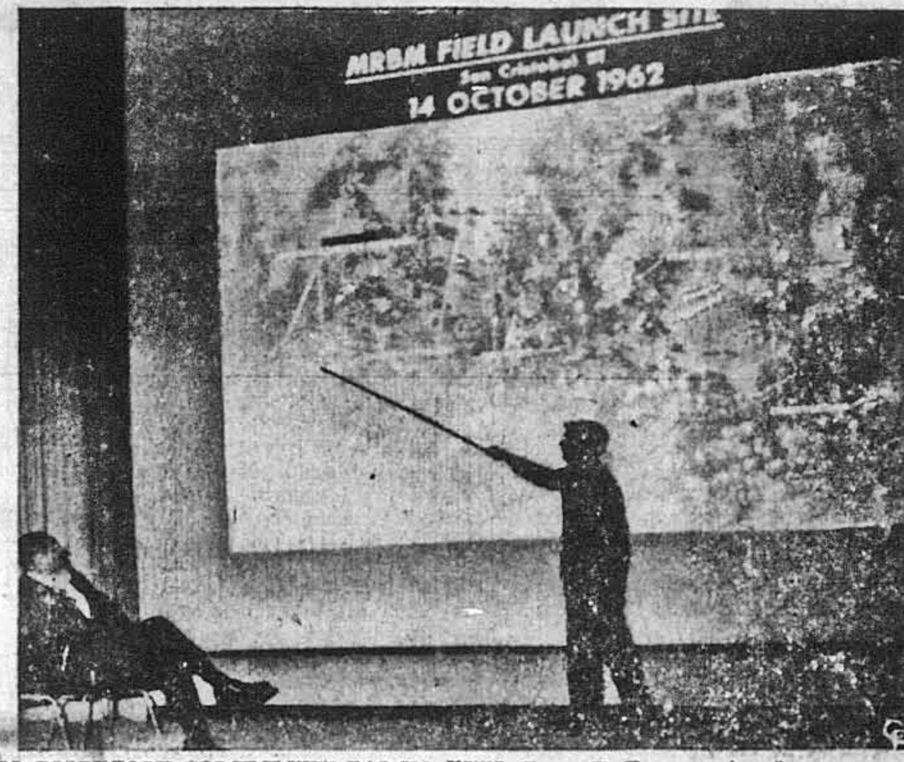
● **Фармацевтичні фірми** працюють над ліком, який припиняє ріст недуги пістряка. Цей лік є ще в стані експериментів. Його випробовують на мишах, і він дозволяє мишам жити довше з недугою пістряка, в порівнянні з тими мишами, які також були заражені недугою, але не були ліковані новим ліком. До ліку, який нищив би пістряка, ще не є близько, бо треба б цей лік випробувати і на людях.

● **Ті відвідувачі,** які будуть оглядати славний образ Леонарда да Вінчі „Мону Лізу" зможуть „по дорозі" подивитися і на іншу славну картину Рембранта під заг. „Арістотель думає над бюстом Гомера", яка оцінена на $2.3 мільйона.

КЕННЕДІ ПЕРЕСТЕРІГАЄ МОСКВУ ПЕРЕД „НАЙБІЛЬШОЮ КРИЗОЮ В ІСТОРІЇ СВІТУ" У ЗВ'ЯЗКУ З БАЗАМИ НА КУБІ

Вашинґтон. — Президент Кеннеді виступив на своїй пресовій конференції в минулий четвер 7-го лютого ц. р. проти алярмуючих пліток довкола Куби, при чому заявив: „Мусимо знати, що таке говоримо. Не можемо базувати справи війни і миру на поголосках та звітах, які достатньо не підтримані, або щодо яких члени Конґресу відмовлялись сказати, звідкіля вони їх мають". Президент підтримав заяву секретаря оборони Роберта МекНамари з попереднього дня, який заперечив приявність на Кубі офенсивної совєтської зброї, але водночас Президент признав, що „деякі ракети могли бути сховані". Проте Президент запевнив, що коли б будь-які ракети на Кубі мали бути небезпечні для ЗДА, то „ми знайдемо їх, де вони". Президент Кеннеді запевнив що Совєтський Союз і Куба свідомі того, що нове ракетне узброювання Куби „спричинило б найбільшу кризу яку світ знав у своїй історії". „Сподіваємось найліпшого, а не приготовані на найгірше. Дуже можливо, що те найгірше не прийде і тому треба нам бути готовими до нього. Тому саме продовжуємо докладно стежити, що дістається на Кубі". Кеннеді звернув увагу, що коли б для затаєння привезено на Кубу ракети кубинськими торпедними човнами, то такі ракети можуть мати засяг щонайбільше на 18 миль. Президент висловив сумнів, чи СССР або Куба захотіли б викликати війну атаками проти ЗДА з торпедних човнів. Також що стосується приявности на Кубі совєтського війська, то Президент запевнив, що бойових військ є там усього 5 000, а решта це техніки і дорадники. Хрущов — казав Кеннеді, обіцяв в одному своєму листі забрати совєтських військовиків з Куби, але не подав був часу, коли це станеться. ЗДА стараються тепер уточнити цей термін. ЗДА мусять продовжувати свої заходи, щоб Куба не була „центром пропаґанди, підривної роботи та вишколювання агентів для ведення червоної пропаґанди в Латинській Америці". Президент ствердив, що Латинська Америка все ще є нині „найкритичнішим обширом у світі".

З інших важливих закордонно-політичних справ, президент Кеннеді склав дуже ясну і рішучу заяву щодо останньої кризи в Західній Европі, спричиненої французьким „вето" проти допущення Британії до Спільного Господарського Ринку. „Ми підтримували об'єднання Европи політично й економічно" — заявив Кеннеді. Він рішуче заперечив закиди в частині европейської преси, наче б З'єдинені Держави не ставились до Европи як до „рівнорядного партнера". Водночас Президент виступив дуже рішуче в обороні потреби єдности західнього світу. „Було б промахом бути поділеними тоді, коли потрібна єдність. Таке не може статися". Европа й Америка — заявив президент Кеннеді — завжди „пливуть на бурхливих водах" совєтської загрози.

ДО РОЗБУДОВИ СОВЄТСЬКИХ БАЗ НА КУБІ. Джан П. Гюз, розвідчий дорадник Департаменту Оборони, під час пресової конференції у Вашинґтоні вияснює на великій фотографії, зробленій повітряною розвідкою, теперішній стан совєтських баз на Кубі. Побіч сидить секретар оборони Роберт МекНамара. Базуючись на цих документах секретар оборони й наступного дня президент Кеннеді висловили опінію, що на Кубі немає тепер совєтської аґресивної зброї, хоч такої можливости вони не виключають. Президент Кеннеді заявив, що на випадок, якби таку зброю і її бази на Кубі стверджено, то „світ стояв би перед найбільшою кризою в своїй історії".

Президент заборонив користуватися кораблями, які торгують із Кубою

Вашинґтон. — Президент Кеннеді видав зарядження, щоб не пересилали урядом фінансованих товарів тими чужими кораблями, які перевозять товари до Куби після 1-го січня ц. р. Але ті кораблі, власники яких зобов'язуються більше не торгувати з Кубою, зможуть дістати урядове замовлення та перевозити американські товари до Европи. Але навіть самі урядовці Білого Дому признають, що самого тільки того зарядження замало є, щоб припинити кубинську торгівлю і щоб ізолювати комуністичний режим Кастра від решти світу. Це зарядження Президента вийшло запізно, бо вже і без нього зменшилася торгівля з Кубою. В січні ц. р. прибули були до Куби тільки 14 кораблів, власники яких не живуть в комуністичних країнах, а в липні 1962 таких кораблів було 92, в жовтні — 65, в листопаді — 39, а в грудні — 21.

Австралія викинула першого секретаря амбасади СССР за шпигунство

Канберра. — Австралійський уряд проголосив першого секретаря совєтської амбасади Івана Федоровича Скрипова за „персона нон ґрата", себто небажану особу, і зажадала, щоб він і його дружина покинули Австралію найдалі до сімох днів. Водночас з тією заявою, що її склав австралійський міністер закордонних справ Ґарлфілд Барвік, австралійський уряд оприлюднив 25 світлин, що їх зробили аґенти австралійської контррозвідки й поліції, які стежили за Скриповим. Скрипов познайомився ще 4 квітня 1961 року з одною молодою австралійкою в зоологічному городі й часто потім з нею стрічаючись — вербував її на совєтську шпигунську роботу. Загалом Скрипов передав їй на шпигунські цілі 425 фунтів шт., себто 952 дол. Тим часом та жінка негайно зголосила все австралійським властям і після того діяла за докладними від них вказівками та дорученнями. Совєтський уряд, мабуть, здогадувався, що австралійські власті виявили ту шпигунську роботу совєтської амбасади, бо в Москві проголошено, що совєтського амбасадора Івана Курдюкова, який тепер лікується в СССР, звільнено з його становища. Скрипов прибув до Австралії 2 червня 1959, після відновлення дипломатичних взаємин з Австралією, які були зірвані після втечі совєтського шпигуна Петрова, що виявив сов. шпигунську сіть в Австралії. Совєтський уряд заявив тоді, що Петров спроневірив був гроші в совєтській амбасаді та що його всі твердження невірні і зірвав був взаємини з Австралією.

У СССР розстріляно 136 осіб в 1962 р. за обмани й „спекуляцію"

Москва. — Хоч в Совєтському Союзі і формально не існує смертної кари, але застереження про „вийнятки" з того принципу вможливлюють засуджування на смерть і розстрілювання за різні злочини. Хоч совєтська преса не повідомляє про напади, грабунки і випадки зґвалтування жінок, проте щораз частіше пишеться про засуди смерти за економічні злочини проти держави". В останніх днях у Свердловську засуджено на смерть дві особи за обманювання покупців м'яса щодо кількости товщу в м'ясі. В трьох останніх тижнях засудженими на смерть і розстріляними були різні ошуканці за суми від 100 000 до 300 000 рублів. 23-го січня ц. р. в Молдавії засуджено на смерть керівника крамниці із швальними машинами за крадіж. Західня преса підрахувала, що публічно проголошено в СССР в минулому році 136 екзекуцій, а насправді було їх куди більше. Коло половини оприлюднених прізвищ засуджених були жидівськими. Злочинність в СССР зростає настільки, що сподіваються включити під засуди смерти — крім обманств, злодійств, перекупств і зловживань — також насилування і вбивства. Проте зростаюче число смертних екзекуцій породжує вже, мабуть, щораз більший критицизм, дармащо він все ще проявляється тільки в тихих довірених розмовах. Ілля Еренбурґ оприлюднив в листі до редакції „Ізвєстій" гіркі завваги на тему покірливого й безкритичного мовчазного сприймання всіма підсовєтськими громадянами хвилі терору за Сталіна. Західні обсерватори в Москві здогадуються, що за тими заввагами Еренбурга скрита алюзія до нинішніх відносин, щоб таврувати розстрілювання людей за „економічні злочини", які не стоять у ніякій пропорції до злочинів, що їх доконує влада.

Де Ґоль заперечує, наче б він наслідував Наполеона й Гітлера в Европі

Париж. — Французький президент Шарль де Ґоль не образився на закиди з британського боку, що він наслідує Наполеона та Гітлера в своїй політиці щодо ізолювання Британії від Европи та запанування в Европі, а просто заперечив їм. У розмовах з французькими політиками на прийнятті в Елізейському палаці в минулу середу 6 лютого, де Ґоль заявив, що він радше робить прислугу Британії, що вона не потребує служити за знаряддя Америки в Спільному Господарському Ринку.

У СВІТІ

● **Французький військовий** суд позбавив видатного адвоката Жака Ізорні на три роки права виконувати адвокатську практику, за те, що той, виступаючи як оборонець в процесі проти дев'ятьох учасників змови проти през. де Ґоля, закинув одному з суддів сторонничість.

● **В столиці Туреччини Анкарі** відбувся в минулий вівторок величавий похорон частини, жертв найбільшої в історії Туреччини летунської катастрофи, що скоїлась над Анкарою в п'ятницю 1 лютого ц. р. Загалом, внаслідку зудару над центром міста двох літаків, згинуло до цього часу 80 осіб, а ще коло 40 осіб певне помруть внаслідку ран.

● **На Мадярщині** відбудеться 24 ц. м. комедія парляментарних виборів з одною, затвердженою партійним секретаріятом, листою „кандидатів" на псевдо - парляментаристів. Комуно - мадярський прем'єр і перший секретар партії Янош Кадар роз'їздить тепер по фабриках і переконує робітників, що це „найбільш демократична" система.

● **Дружина Іранського шаха** Рези Палеві, Дінаг, сподіється на березень ц. р. другої дитини. Іранський уряд приготовляє з цієї нагоди амнестію для 14.750 в'язнів.

● **У Каїро в Єгипті** помер на 78 році життя Абд ель Крім, який вславився у 20-х р.р. цього сторіччя, як переможний вожд арабського племени кабилів в Рифенських горах в Альжирі у повстанні проти Франції й Еспанії. Абд ель Крім, що його перемогли тільки об'єднані Французько-еспанські збройні сили, залишився до кінця життя фанатичним ворогом французів.

● **У Сан Ремо в Італії** повінчались 69-літній данський журналіст Хрістіян Сизен і 70-літня італійка Кармен Кремона, які вперше одружились були в 1923 р. у Копенгазі та в 3 роки пізніше розвелись.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N.J.

Безконечність з Кубою

В Америці, у Вашингтоні, і серед широкої публіки тривають і підсилюються суперечки й дебати на тему загрози, що її становить для Західньої гемісфери перетворена на військово - агресивну совєтську базу Кастрова Куба. Суперечки та дебати збільшилися головно у зв'язку з виступами деяких законодавців, зокрема нюйоркського сенатора Кітінга, як і всілякими твердженнями із звичайно поінформованих джерел, що — поперше — большевики не забрали, як обіцяли й зобов'язались, всієї своєї агресивної зброї з Куби, а — подруге — що вони далі потайки зброю доставляють.

У відповідь на ці вістки, секретар оборони Роберт МекНамара, як і представник Центральної Розвідчої Агенції, виступили публічно із виясненнями, що їхні відомості не тільки не потверджують, але й виразно заперечують повідомлення і здогади про наявність агресивної зброї на Кубі. Свої вияснення вони скріплювали різними документами, зокрема зробленими повітряною розвідкою фотознімками. Проте, одні й другі, себто ті, що — як сенатор Кітінг — вважають, що агресивна совєтська зброя і загроза на Кубі існують, як і репрезентанти уряду, оборони та розвідки, які це заперечують, — залишають певні сумніви. Сенатор Кітінг заявив, що „з'їсть свій капелюх", як Департамент Оборони докаже, що його інформації не відповідають дійсності, а Департамент Оборони, власне розвідка, із свого боку заповіли, що прохатимуть сенатора, щоб він дав їм точніші інформації і вказав на їх джерела.

Дебати і жадні виснення не можуть розвіяти тих сумнівів, що завжди будуть існувати і завжди непокоїтимуть нарід, поки під боком Америки повіває прапор із серпом і молотом. Ми вже раніше чули і з Вашингтону і з Кремлю запевнення, що на Кубі немає агресивної совєтської зброї, аж одного жовтневого дня минулого року виявилося, що і така зброя там є і що широко розбудовується там інсталяції для її використання. Теперішні запевнення, що такої зброї немає, також не занадто переконливі. Фотографії зроблено з повітря, і показують вони те, що є на землі. А що може бути під землею? Колись подавалося кількість приявного на Кубі совєтського технічного і військового персоналу на 5 — 10 тисяч. Тепер уже говориться про 25 000. Розвідчі фотознімки показують збурені й заорані інсталяції совєтської агресивної зброї, що були стверджені тією ж самою розвідкою раніше. Але чи справді всі ті інсталяції відкрито і сфотографовано перед жовтневою кризою?

Запити і сумніви можна було б продовжувати в безконечність. У безконечність продовжуватиметься й комуністична загроза з Куби для Америки і комуністична загроза для світу з Кремлю, поки комунізм існує. Президент Кеннеді заявив, що в хвилині, як на Кубі стверджено б знову наявність совєтської агресивної зброї, світ стоятиме перед „найбільшою кризою в світі і в історії". Тому все, що скріплює оборону вільного світу, все, що поборює комуністичну загрозу і комунізм, є в найкращому інтересі спрагненого миру і волі людства.

Вибори в Канаді

Розписані на 8-го квітня цього року парляментарні вибори у Канаді, як наслідок упадку уряду прем'єра Джана Діфенбейкера після того, як парлямент 5-го лютого висловив йому недовір'я, мають те спільне з усіма виборами в демократичних країнах, що всі пророцтва на тему їх вислідів можуть виявитися цілком фальшивими. Прецедентів із великими несподіванками в історії новітнього парляментаризму так багато, що нічого й наводити приклади. Тому недоцільним є відгадувати, котра партія виграє. Консервативна чи Ліберальна, чи залишиться при владі Джан Діфенбейкер, чи повернеться до неї Лестер Пірсон, і наскільки зростуть або послабнуть менші партії, Соціяльного Кредиту й Нова Демократична. Взагалі причини, які породили цю канадійську кризу, і вся ситуація, яка склалась на внутрішньо-канадійському терені і у відносинах між Канадою та ЗДА, диктують конечність зберігати якнайбільше такту, якнайбільшу обережність і скупість на слова. Коли державний секретар Дін Раск, через день після різкого виступу очолюваного ним Державного Департаменту проти канадійського уряду, перепросив його за форму виступу.

Покищо найбільше галасу в усій тій кризі довкола проблеми атомового узброєння Канади. Але вже лунають голоси, що вона, властиво, не повинна бути центром передвиборчої кампанії ані „за", ані „проти", бо це така суто фахова військова ділянка, та ще й пов'язана з міжнародними договорами Канади, що треба розв'язувати її радше в гурті військовиків - фахівців і найвідповідальніших державних діячів, в атмосфері повного спокою і рівноваги духа. Прем'єр Діфенбейкер, як і лідери опозиційних до нього партій, стоячи на становищі, що вирішування проблеми оборони Канади є передусім внутрішньою її справою, застереглися проти втручання до цієї справи Америки. Але, напевно, ніхто з них, як і ніхто взагалі з канадійських громадян, не подумав про те, щоб Канада виступила з Атлантійського оборонного пакту (НАТО) чи з канадійсько - американського оборонного пакту із спільним командним центром (НОРАД). Самозрозумілим є глибокий патріотизм всіх громадян Канади, тієї гарної, великої країни, які слушно обурюються проти всіх проявів, що, може, легковажать цю їхню суверенну гідність.

Так само недискусійними є ті геополітичні „реалітети", які визначають закордонну політику Канади. Найважливіші з них це — перебування між двома океанами, із чотирма тисячами миль „нехороненого кордону" з півдня і з смертельним ворогом з півночі, який наблизився з поступом техніки. Традиційна пов'язаність Канади з Британією зберігає її в складі Коммонвелту. Велетенські простори, що охоплюють 3 850 000 кв. миль із несповна 19 000 000 населення, вимагають спільної їх оборони у згаданому подвійному союзі — Атлантійському і Північно - Американському. Спільна мова ще дужче скріплює ці союзи.

Це куди важливіші аргументи й куди сильніші вузли, як тимчасові, проминальні непорозуміння, що можуть виринати на тлі господарських чи оборонних подробиць між Канадою і ЗДА, викликаних незручною дипломатією. Вже тепер, зараз на початку передвиборчої кампанії в Канаді, відізвались там і тут розумні голоси, що було б недобре, коли б моменти партійного суперництва притьмарювали аргументи державної рації. Нема також підстави думати, що так станеться. Навпаки, вже перші виступи провідних державних діячів та головних репрезентантів поодиноких партій потверджують велику політичну зрілість канадійського народу і виразні тенденції не послаблювати, але ще більше скріплювати дружбу із великим південним сусідом. Цього самого треба очікувати й від політики ЗДА, яким на канадійській приязні і дружбі залежить не менше, як Канаді на їхній.

Пригадка на часі

Комітет Пам'ятника Шевченкові розіслав своїм членам, відділам, центральним установам та пресі обіжний лист із загальними підсумками пожертв від центральних установ і пригадкою про потребу дальшої збіркової акції, бо вже приблизно тільки один рік відділяє нас від її великого і славного завершення: здвигнення пам'ятника Тарасові Шевченкові у Вашингтоні. Пригадка на часі також у зв'язку з недалеким березнем, місяцем Шевченка. Вже тепер треба подумати, щоб цьогорічний березень, останній перед 150-річчям з дня народження Т. Шевченка та здвигненням йому пам'ятника у Вашингтоні, став могутнім кінцевим акордом нашої підготови до цієї великої події. Ним повинна бути наша збільшена жертвенність на ту ціль.

ФРАНЦІЯ ЗАМЕРЗАЄ

Париж. — Цьогорічна зима б'є усі рекорди останніх ста років в Західній Европі. Хто ж бо чув, щоб у Віші було 28° Цельсія, в Тоскані 24, а в Римі, щоб випав такий сніг, що трамваї не можуть їхати. Італійці рішили були одного дня той сніг не замітати (бо й чим?), а... змити водою! Коли після змивання притиснув морозець, то можна собі уявити, як виглядала комунікація в місті.

В німецьких Альпах мороз доходить 34°. Сніги в горах засипають всі дороги, і до багатьох місцевостей харчі довозять гелікоптерами, коли дозволяє погода. Але не в цьому біда, біда в тому, що нечувані для Західньої і Південної Европи холода панують уже від першої декади грудня. Тож доходить дійсно до катастрофи.

Коли ці морози перераховувати на мірку Фаренгайта, то читач цього допису у Вінніпеґу чи Шикаґо здвигне плечима й спитає: що ж тут страшного, коли ми таку зиму переносимо кожного року? Але саме в тому й справа, що Західня Европа до такої зими зовсім не пристосована.

Бачив я взимі у Вінніпеґу, як люди в добре нагрітих помешканнях сидять у самих сорочках, з розщібнутими ковнірцями, потіють і п'ють чай, бо — мовляв — коли людина втрачає воду, то мусить доповнювати її. І це в грудні. Але ні в Західній Німеччині, а тим менше у Франції нема ні звички, ні потреби так гріти в хатах. Доми будують інакше, водопроводи й газопроводи закладають так, що коли термометр Цельсія падає під 10, то вони часто замерзають і рвуться.

Візьмімо для прикладу транспорт. У Франції вантажі перевозять залізницею й автомашинами, чи, як кажуть в Америці, троками. І тут мороз не грає великої ролі, але зовсім інша справа півмороз. Тоді на шляхах сідає наморозь, і вони стають наче люстро, на якому жадні ланцюги на колесах не помагають. І тому Париж вже цілий тиждень не має ярини, бо її неможливо привезти.

Коли мова про харчі, то тут справа також не в 20° морозу. Вистачає, щоб земля замерзла, і тоді Франція позбавлена найбільш вживаної ярини, наприклад, порів, без яких француз не уявляє собі зупи, або андівів, що є для нього необхідною зимовою салатою. Пори й андіви тут залишаються на всю зиму в землі. У Нормандії пробували їх „копати"... пневматичними долотами, але виявилось, що це надто дорого. Важко також дати собі раду з картоплею, бож її не магазинують. Пощо? При звичайній зимі її завжди можна привезти з села. Але коли потисне мороз, ніхто не відкопає копця. І тому, наприклад, моркви вже два тижні в Парижі нема.

Велику частину вантажу у Франції перевозять також водою. Франція має чи не найбільше внутрішніх водних шляхів — густу сітку сплавних рік і тисячі каналів та канальчиків. Ця сітка водних шляхів звичайно працює круглий рік. Тепер канали замерзли, і по містах та селах нема вугілля. А мороз не припиняється. Вугілля, імпортоване з Америки, Англії і Польщі, запізнюється, бо й північні порти замерзли, не не кажучи вже про порти Балтику. У Парижі сотні тисяч людей живуть в приміщеннях без пивниць і не мають ніяких засобів вугілля. Коли тепер вугілля не довозять, вони дослівно замерзають. Багато шкіл закрито з браку палива.

Зовсім інакше, як у холодних країнах, виглядає тут справа із збірниками води. Вони не забезпечені проти морозу. Сільське населення користується водою з річок та ставів, і коли вони замерзли, то для пиття води вистачає, але що робити на випадок пожежі? Роттердам взагалі не має питної води, бо ріка замерзла, а в збірники просочилась морська вода.

У горах, як згадано вище, падають сніги, навіть великі, що засипають шляхи. Але при морозі звичайно буває чисте небо, і в багатьох околицях снігу нема, або є лише 2-3 сантиметри. Це означає, що озимина не має прикриття і починає вимерзати. Обраховано, що вже на 800 000 гектарів засіви згинули. А це для Франції не так то й мало.

І на цьому не кінець. В східній і навіть південній Франції, де часом взимі припиняють працю на будовах на кілька днів, цього року в багатьох місцевостях вона зовсім припинилась і 600 000 робітників сидять без діла й без вугілля. Певно, що з голоду вони не вмирають, бож існує тут соціяльне забезпечення, зокрема для будівельних робітників. Але це — трагедія. Сотки мільйонів робітних годин — це втрата не тільки для безробітних.

В Італії й Піренеях вовки повиходили з гір і наблизились до людських осель.

Є тільки дві потіхи від цьогорічної зими: аматори зимового спорту мають доволі снігу і... ведмеді всякого кольору радіють по зоопарках. Також чудово себе почувають фоки. Зате всяка екзотична звірина просто пропадає.

Метеорологічна служба потішала, що ось — прийде тепліша погода, а тепер уже і потішати перестала. І злобні язики кажуть, що всьому винні американці, бо це вони заповіли для Европи 30 днів холоду, ще на початку січня це вони „наврочили" все так, що тепер уже й европейські метеорологи не обіцяють поменшення холоду перед 15 лютого. Коли б таке трапилося під час атомових спроб у затоці Бікіні, то напевно всю біду також приписали б американській А-бомбі. Але тепер нема кому за це діло взятися: комуністи мусять мовчати після вибухів багатомегатонних совєтських бомб, а урядова французька пропаґанда у фільмах, в пресі та в радіо говорить про те, що атомові експерименти не мають ніякого впливу на погоду. Бож атомовими дослідами займається і має намір займатися ще більше — Франція.

Тому ця зима навіває ще більше безнадійности на усіх французів: навіть вини нема на кого скинути. А ми ж по собі знаємо, що це — найгірше...

О. Д-вич

ПУБЛІЦИСТИЧНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПО ОДНОМУ РОЦІ

(Виясненния проф. д-ра М. Шлемкевича, голови Інституту)

Рік тому, в лютому 1962-го року, в „Свободі" була надрукована розмова з проф. д-ром Миколою Шлемкевичем на тему очолюваного ним Публіцистично - Наукового Інституту. Як виглядає ця справа сьогодні, після одного року? Виснення проф. д-ра Шлемкевича на поставлений йому ряд запитів дають на це відповідь:

Запит: У надрукованому рік тому в „Свободі" інтерв'ю, а потім у памфлеті „За правду про Україну", що його видав Інститут, представлені були ідеї, цілі, завдання Інституту. Потім із вісток у пресі знаємо про творення в різних містах т. зв. Осередків Інституту, справою яких було б здійснювати ті ідеї і цілі. Чи так треба розуміти їх призначення?

Відповідь: Очевидно! Одначе, зараз же треба б додати, що Осередки можуть виконати тільки деякі завдання, не всі. Місцеві Осередки це — можна сказати — суспільна база. Спираючись на неї, Інститут може розгортати свою працю. Фактично є дві сфери діяльности Інституту: сітка Осередків, отієї суспільної бази, і на їх фундаменті засноване Бюро Праці і Видань у Ню Йорку, яке організує працю вчених, публіцистів, письменників, мистців в ім'я цілей Інституту.

Питання: Які це сфери діяльности і в якій стадії вони знаходяться? Чи вже почалася їх праця? Як вона виглядає?

Відповідь: Це ж те, про що я маю намір поінформувати суспільство.

Отож, Осередки Інституту творяться на основі статуту, виробленого ініціятивною групою в Шикаґо і за чартером, затвердженим стараннями тієї групи. В ЗДА Інститут має оформлені осередки поза Шикаґо (голова — д-р Т. Лапичак) ще в таких містах: Дітройт (інж. В. Несторович), Клівленд (інж. М. Хронов'ят), Нюарк (інж. С. Тим'як), Ню Йорк (д-р М. Галій), Трентон (інж. А. Дерев'янко). В організаційній підготові кілька нових Осередків. У Канаді акція почалася щойно восени минулого року. Там покищо існує Осередок у Вінніпеґу з проф. П. Юзиком на чолі. В найближчому часі оформляться вже готовий осередок в Едмонтоні і кілька інших. Але треба додати, що Інститут має в Канаді зголошених членів із околиць, де Осередків ще немає, а може й не буде, бо там немає більших громад, тільки окремі українські родини. Місцева преса в ЗДА (в Шикаґо, Дітройті) систематично подає вістки про Інститут.

Треба ще згадати далеку Австралію. Там організація суспільної бази Інституту набрала інших форм. У Канаді, на перших зборах Осередку у Вінніпеґу, був присутнім і схвалював почин президент КУК, о. прелат В. Кушнір. В Австралії співпраця з крайовою репрезентацією набрала ще тісніших форм. Справами Інституту зайнявся Відділ Преси й Інформації при Союзі Українських Організацій Австралії (СУОА) і його керівник інж. Ярослав Булка є репрезентантом Інституту в Австралії. В обох газетах Австралії („Вільна Думка" і „Українець Австралії") появляються прихильні для Інституту статті, а Відділ Преси при СУОА видав окреме звернення до організацій і громадян, щоб вони підтримували акції Інституту. Зголошуються до співпраці окремі громадяни, а між ними треба згадати власника книгарні і видавця п. Фокшана в Гленрой, який організує спільників для фундування окремих видань Інституту.

Питання: Чи управа Інституту вдоволена з тих осягів минулого року і чи всі ті Осередки не є тільки — як то часто у нас буває — фіктивними організаціями?

Відповідь: Бути вдоволеним це значило б заспокоюватися з того, що існує. В цьому розумінні нам далеко до вдоволення. Сподіваємося, що цього року число Осередків зросте, членство дуже збільшиться. Одначе, не маємо права нарікати. Занадто багато з'являється у нас „головокружних" плянів і „великих" ідей, які залишаються тільки плянами та ідеями. Тому не можна дуже дивуватись деякій стриманості, деякій повільності суспільства. Ми не обманюємо себе: Інститут покищо також був ідеєю й пляном. Та рік приготувань минув. Настає рік праці Інституту. Коли суспільство побачить її і переконається в її корисності, тоді — маємо надію — розбудова сітки Осередків піде скоріше і число членів поважно зросте.

В цьому є вже відповідь і на друге Ваше питання про те, чи Осередки не є фіктивними організаціями. Це був рік підготови, тепер настає рік іспиту. Чи витримають його всі Осередки, не знаємо і ручатись не можемо. Але відомі й свідомі громадяни, що стоять на їх чолі, дають запоруку, що це будуть дійові центри, а не паперові установи.

Питання: Що можна сказати про другу сферу діяльности Інституту — Бюро Праці й Видань у Ню Йорку?

Відповідь: Осередки, суспільна база, мають свою централю сьогодні Осередок, який виробив статут, постарався про затвердження чартеру, отже Осередок у Шикаґо з д-ром Т. Лапичаком на чолі. Коли сітка Осередків буде розвинена і ті, що в підготові, оформляться, тоді на основі статуту відбудуться Загальні Збори делеґатів Осередків, що їх задля уникнення адміністраційних видатків, можна буде відбути кореспонденційним шляхом. Загальні Збори виберуть Центральну Управу й її осідок. Статут передбачає всі можливості.

Зате одно певне: Бюро Праці й Видань зв'язане з Ню Йорком, бо тут найбільше у вільному світі скупчення українських науковців, письменників, публіцистів, мистців, отже осіб, що мають виконувати завдання Інституту: постачати матеріяли-зброю для оборони правди про Україну. Організація й ведення цього Бюра Праці й Видань, в межах затвердженого централею бюджету, це головне моє завдання і моя перша жура.

В Шикаґо саме друкується другий українськей памфлет на подобу першого „За правду про Україну". В ньому будуть значно докладніші відомості про те, що в цьому році підготови вдалося зорганізувати і що вже почато виконувати. Тож усіх, хто хотів би ближче довідатися про ті речі, відсилаємо до цього памфлету. Його друкуємо в більшому накладі, тож можна буде дістати його чи просто з централі в Шикаґо, чи в Управах Осередків, чи, нарешті, через мене.

Обмежусь тільки переліком комісій і їх головних співробітників. При чому прохаю розуміти їх як зав'язки - ядра, які запрошуватимуть наших інтелектуалістів із дальших околиць до якнайтіснішої співпраці з Інститутом. Отже, щоб назвати головні комісії, що вже працюють: *літературна:* (пп. Дивнич-Лавріненко, Гр. Костюк, Б. Кравців, О. Тарнавський); *мистецька* (керівник Святослав Гординський); *музична* під проводом д-ра З. Лиська у співпраці з пп. д-ром В. Витвицьким (Дітройт), Р. Придаткевичом (Мурей), І. Ковалевим (Торонто), Р. Савицьким (Філядельфія); *театральна* (Й. Гірняк); *демографічна* (під проводом проф. В. Кубійовича); *економічна* (керівник д-р Вс. Голубничий); *природничих наук* (пп. Л. Дражевська, В. Павлович); *українсько - польських і українсько-жидівських взаємин* (пп. д-р К. Паньківський і д-р Ст. Ріпецький); *української преси* (пп. М. Задорецький і Яр. Заремба); *чужомовної еміграційної преси* (керівник п-і Марія Туркало-Фуркаловська у співпраці з інж. О. Балинським); *бібліотечна* (в стадії формування, ініціятивна група: професійні бібліотекарі О. Олесницький, О. Тарнавський (Нюарк) і Ю. Годованець, Р. Кос і Р. Савицький (Філядельфія); *історична* (в стадії формування); архівна (тимчасово займається нею ініціятивна група бібліотекарів); *видавничо-технічний сектор* (запрошений п. С. Федів).

Це комісії в ЗДА, які зв'яжуться з духовими працівниками дальших околиць і Канади для спільного діла. А не менш важливою журою для Бюра в Ню Йорку було зорганізувати експозитури, кореспонденційні представництва в Европі. Найлегше було це зробити у Франції, де в Сарселі, коло Парижу, діє Енциклопедичний Інститут при НТШ, ведений проф. Кубійовичем. З цим Інститутом повна співпраця домовлена і запевнена. В Німеччині на чолі Експозитури Публічно-Наукового Інституту стоїть д-р Атанас Фіголь, секретарем є редактор В. Штелень. В Італії представником Інституту є д-р С. Федорончук. Щодо Англії, то саме ведуться переговори, і маємо надію, що незабаром матимемо там свого представника. Так само ще не закінчились переговори з інж. Андрієм Кішкою (Мрюссель), особою, досвідченою в цих справах.

Думаю, що прізвища цих фахівців дають запоруку, що праця буде ведена на належному рівні.

Питання: Чи можете сказати більше про працю згаданих комісій?

Відповідь: Загально можу сказати, що вони працюють над виконуванням завдань, згаданих у нашій минулорічній розмові. Скажу хіба дещо для прикладу. Комісії, кожна за своєю спеціяльністю, переглядають гасла в світових енциклопедіях, які стосуються України, виготовляють виправлення помилок і перекручень, складають гасла, які повинні бути, але яких в тих виданнях немає (наприклад: Курбас, Довженко, Грушевський, Туган - Барановський і т. д.). Це — нелегка праця. Гасло мусить бути коротке, на кілька рядків, бо інакше не вмістять. Але до того треба додати цілі сторінки передусім чужих рецензій, оцінок, треба їх повишукувати і т. п., щоб оправдати потрібність гасла. Тут

(Закінчення на стор. 3-ій)

Д-р Михайло Данилюк

АТОМОВІ ОПАДИ

(3)

Нормально беручи, ґама радіяція у безпосередній території детонованої бомби є вбивчою щойнаменше перших 48 годин. Після вибуху одномеґатонової бомби (50 разів сильнішої від гірошімської), поза проміром 5-ти миль — людина вже через два дні зможе вийти із сховища і пробути кілька годин на „свіжому повітрі". Такі припущення. З обережности звичайно вираховується, що ґама радіяція є сильною перших два дні, починає дещо втрачати силу після трьох днів і повільно спадає на силі протягом 14 днів, себто візьме часу аж два тижні, щоб згубити свою вбивчу дію. Загально вважається, що після двох тижнів радіяція ґами не є грізною, і людина зможе вільно поводитись поза сховищем, якщо ще в неї залишаться нерви... Отже і найгрізніші промені — ґама (майже індентичні із променями Рентґена) не є вже такі грізні, якщо: 1. детонація бомби не захопить вас на вулиці або в садку; 2. якщо буде доволі часу, щоб сховатись у схоронищі; 3. якщо схоронище буде „під рукою" і 4. якщо матиме воно потрібний виряд.

Виживши перші два тижні без пошкодження і визбувшись першого страху, людина матиме інші турботи: радіяція опадів пізнішої дії. Тут повертаємось до променів — бета. Велика кількість первнів буде навантажена радіоактивністю, багато із них короткої дії, багато із них маловажних. Але є певна група носіїв бета-променів, які з точки зору здоров'я людини має для неї і наступних ґенерацій першорядне значення.

Для людини і тваринного світу важливі такі основні носії радіоактивности: йод 131, півжиття 8 днів, депозиція (місце осідання) — щитовидна залоза (тироїд); стронцій 89, півжиття 53 дні, депозиція у костях; стронцій 90, півжиття 27 років, депозиція у костях; цезій 137 півжиття 27 років, депозиція — у цілому тілі.

З цих чотирьох йод 131 і стронцій 90 грізніші. Людське тіло може знести їх без пошкодження лише в малій кількості. Стронцій 89 може бути прийнятий організмом у більшій кількості без пошкодження. На цезій 137 ще не має точних даних, але, мабуть, він такий, як стронцій 89.

Нормально ці радіоактивні речовини можуть увійти в організм з водою і харчами. Скільки такої радіяції є „забагато" науковці ще не з'ясували. Загально таку радіяцію міряться т. зв. мікромікрокюрі. Це — одна мільйонова частина мільйонової частини т. зв. кюрі, яка в свою чергу є радіоактивністю одного грама радію. Департамент Здоров'я ЗДА визначив, що коли в одному кубічному метрі повітря є 100 мікромікрокюрі радіяції, це має викликати стан поготівля і докладне дослідження. Коли радіяція переходить 200 мікромікрокюрі і доходить до 1000 для йоду і 2000 для стронцію — треба контролювати худобу та свіжі харчі. Після довгих дискусій устілено такий критерій небезпеки радіяції пізніших атомових опадів: повітря, насичене від 0 до 300 мікромікрокюрі — небезпеки немає; повітря, насичене від 300 до 1000 одиниць — небезпеки немає, але потрібні докладні обсервації та стан поготівля; повітря, насичене понад 1000 одиниць — потрібна контроля.

Найвищу радіяцію в ЗДА занотовано після серії совєтських вибухів: поміж 80 і 150 одиниць, і лише раз на кілька днів 200 одиниць в одному стейті. Тепер радіяцію в ЗДА визначається пересічно на 30-50 одиниць, хоч у багатьох місцях вона далеко нижча. Є здогади, що в північному і східньому Сибіру радіяція значно перевищує ці цифри, але большевики ніяких інформацій у цій справі не публікують.

Коли людина вдихає повітря і споживає харчі, навантажені високою радіяцією, радіоактивні речовини затримуються в її організмі і можуть пошкодити здоров'ю, а то й привести до смерти. Наскільки справді така внутрішня радіяція може людині та її нащадкам шкодити, докладно невідомо. Є лише здогади, що радіяція може спричинити рак, левкемію (рак крови), позначитися на наступних поколіннях. Щодо цього науковці мають різні погляди. Однак, знаємо, що по сьогоднішній день серед населення Гірошіми немає більше ґенетичних пошкоджень, як серед населення інших міст Японії. Там же не зареєстровано поза проміром 2000 метрів від вибуху бомби більшого числа випадків левкемії, як серед решти населення. Можливо, майбутнє покаже щось інше. Недавно у Фінляндії опубліковано винахід лікаря виводити з організму радіоактивні речовини з поміччю хемічних матеріялів. Правдоподібно, ряд експериментів на звірятах вже вдався.

4. Охорона проти радіяції

Із сказаного вище можна зробити висновок, що є три можливості охоронити себе від радіяції атомової бомби в трьох різних ситуаціях. Методи рятування від А-бомби залежать від віддалі детонації та часу, що минає від вибуху до безпечного періоду. Інакше кажучи, все залежить від того, чи бомба вибухне за рогом вашої вулиці, чи за 50 миль від вас; чи опади будуть негайні, чи пізніші, близькі або значно дальші. Розгляньмо три різні можливості.

Перша — найгірша можливість - це, коли людина перебуває у промірі негайної дії вибуху. Важко визначити простір, бо все залежить від величини бомби і висоти її детонації. Але коли знову візьмемо, як приклад, 5-меґатонову бомбу і поставимо людину без охорони на вулиці, то такий простір негайної дії сягає до 15 миль. У цьому випадку людина висталена на дію радіяції променів ґама і невтронів, і безперечно згине. Власне кажучи, вона буде вбита вже самою детонацією, або полум'ям, але якби якимось чудом пережила вибух, то радіяція викінчить її безапеляційно.

Така людина помре за кілька тижнів. Негайні симптоми пошкодження: радіяційне попечення шкіри, очей, волосся, а далі міхурі та опухи; сильна анемія, гостра вразливість на всяку інфекцію, відсутність апетиту, блювання, біґунка, болі в животі, вкінці нидіння, втрата ваги, часто вторинна інфекція, ускладнення в віддихових шляхах. Повільна, але певна смерть за кілька днів, але не більше як за кілька тижнів. Швидкість смерти залежить від висоти радіяції. Значить, якщо бомба вибухне навіть у сусіда за хатою, забудьмо про ґама і невтрони, бо вони мертвих уже не турбують... Виняток можливий хіба тоді, якщо людина перебувала б у відповідному сховищі.

ПУБЛІЦИСТИЧНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ

(Закінчення зі сторінки 2-ої)

великою допомогою буде англомовне видання Енциклопедії Українознавства, яке має небаром вийти коштом Українського Народного Союзу. І знову, тільки для ілюстрації, можу додати, що, наприклад, Музична комісія переглянула 28 англомовних, 6 німецьких, 3 французькі, 3 італійські, по одному голляндському, польському і російському виданню такого роду. Подібно велику вже збірку таких матеріялів розробив керівник Мистецької комісії для використання в Інституті.

Розпочато вже працю і над виданням низки еляборатів-меморіялів. Мусимо мати бодай кількадесят такого роду еляборатів, готових, добре оброблених для всякого випадку. Знову на конкретному прикладі продемонструю потребу. Оце вийшла книжка відомого американського автора Bertram D. Wolfe: Communist Totalitarianism. Keys to the Soviet System. Boston 1961.

Книжка написана прихильником визволення України і добрим знавцем совєтських справ. Але коли він говорить про „Східню Польщу", себто про західні українські землі, то називає їх мішаними, причому поляки на них нібито в релятивній більшості. Тим часом поляки в Галичині мали трохи понад 16%, а на Волині й Поліссі ще менше. Ясно, що вчений зле поінформований фальшованою статистикою. Йому треба дати науково оброблені й перевірені, точні дані, і тільки тоді можна його переконати. Таких випадків багато!

Тож Інститут уже має відповідний еляборат - меморіял, написаний проф. Кубійовичем, з діяграмами й мапками. Видавши цей еляборат, Інститут зараз же вишле його американському авторові. Плянується ціла серія таких, передусім англомовних, еляборатів.

Вже готовий і можна цітати памфлет „The Ukrainian Republic of January 22", особливо актуальний тепер, коли наші громади відзначають річницю державности. В лютому вийде названий вище еляборат про західні землі і також еляборат про голод 1932 - 1933 рр. (у 30-ліття трагічної події). Далі, ще в першій половині року повинні вийти меморіяли на такі теми: „Росія в боротьбі з українським словом і духом від Петра 1-го до Хрущова"; „Розстріл української інтелігенції"; „Українська боротьба за західні землі" (у 40-ліття ухвали Ради Амбасадорів про приєднання Галичини до Польщі); „Економічний колоніялізм Москви супроти України"; „Ліквідація Української Православної Церкви"; „Ліквідація Української Католицької Церкви". Це речі, що вже є готові або в розробці. Дальші плянуться.

Питання: Такого роду праця вимагає коштів. Чи є на це фонди?

Відповідь: Перше, що ми маємо, — це переконання, що ті речі конечні, і друге, що маємо, це віра, що суспільство зрозуміє ту потребу. Деякі Осередки вже зібрали гроші на окремі видання. На кожному фундованому якимось Осередком чи окремими особами виданні буде це виразно зазначено. Зрештою, тут починається одне з найважливіших завдань суспільної бази, Осередків. Їх обов'язком буде постаратись, щоб ті еляборати розходились і, зокрема, щоб діставались до рук осіб, на яких нам найбільше мусить залежати. Члени Інституту це не тільки платники вкладок, але й активні борці за правду про Україну. Часто називаємо еміґрацію „амбасадором" української справи в світі. Інститут дає в руки тим „амбасадорам" відповідні матеріяли для використання. Таким чином Інститут допомагає еміґрації виконувати її почесне призначення, і то виконувати поважно, розумно.

Питання: Ви говорили, що, наприклад, президент КУК був на Установчих Зборах Осередку Інституту у Вінніпеґу; що Союз Українських Організацій Австралії тісно співпрацює. Що можна сказати про відношення до УККА, що є найближчий до осідку Бюра Інституту або до Представництва УНРади, до наукових централь?

Відповідь: Про повну співпрацю з Енциклопедичним Інститутом НТШ в Европі вже була мова. Взагалі наукові установи це великі магазини знання, і їх завдання примножувати його, нагромаджувати. Публіцистично-Науковий Інститут вибирає з тих скарбниць те, що потрібне для даного, конкретного випадку і пристосовує його саме для того конкретного випадку. Такий поділ праці і компетенцій логічний і, зрештою, прийнятий всюди в світі.

Коли ж мова про політичні репрезентації, то наш Інститут повинен бути зовсім незалежною установою, якщо хоче виробити собі позицію об'єктивного, правдивого, вірогідного інформатора, а не тільки пропаґандиста, що особливо сьогодні підривало б його значення. А постачаючи добрі матеріяли, науково оброблені й публіцистично оформлені, Інститут робитиме велику прислугу названим Вами політичним репрезентаціям. Я вірю, що в такій площині корисна співпраця з усіми тими репрезентаціями наладнається.

Тільки дозвольте поширити Ваше останнє питання. Воно стосувалось тільки наукових установ і загальних політичних репрезентацій. Але ж праця й видання Інституту будуть потрібні й корисні також установам інших категорій, отже і для господарських, як Український Народний Союз і інші Союзи, для громадських організацій, для окремих політичних партій. Адже для всіх них ширення правди про Україну, це хіба не порожні слова. Публіцистично-Науковий Інститут готовий обслуговувати їх усіх своїми матеріялами. Він працює не для окремих репрезентацій, установ, партій, але для української справи і для всього українського суспільства у вільному світі, для якого здобуття опінії світу в користь України є спільним обов'язком.

12-літня українська піяністка виступала з Нюйоркською Фільгармонією

12-літня Клавдія Гоца з Боффало, виступила 15-го січня ц. р. з з оркестрою нюйоркської фільгармонії під дириґентом А. Бернстейном, на його телевізійній програмі „Молоді таланти". Її, разом з трьома іншими молодими піяністами (в віці до 16-ти літ) вибрав Бернстейн з-серед багатьох інших суперників. Клявдія виконала в згаданому телевізійному концерті 2-гу частину концерту Моцарта А-Дур (до речі, раніше вона виступила, як солістка, з бостонською „Pop" оркестрою виконуючи Вебера „Концертштюк").

Клавдія Гоца

Будучи недавно з дружиною в Боффало з нагоди концерту нашого сина Романа ми всі троє мали нагоду і приємність чути молоденьку Клавдію, яка грала для нас в залі „Кляйнганс", безпосередньо перед концертом Романа. Ми ствердили з найбільшою приємністю правдивість голосів америк. преси про Клавдію: її непересічний талант і музикальність. Це дві необхідності для осягнення високої мети в піяністичній кар'єрі. Не сумніваюся, що Клавдія цю мету осягне. А до теперішніх успіхів — щирі ґратуляції.

Антін Рудницький

Вшанували пам'ять О. Кобилянської в Маямі

16-го грудня 1962 р. Союз Українок ч. 17 в Маямі влаштував концерт для вшанування пам'яті письменниці О. Кобилянської в її 20-річчю смерти. Концерт відбувся в залі Укр. Клюбу при присутності численних гостей.

Голова Відділу Л. Візняк вступним словом відкрила той концерт і попросила вшанувати однохвилевою мовчанкою славну письменницю. Співачка п. О. Шепер відспівала українські пісні при супроводі п. Кук. Її нагородила публіка рясними оплесками. З черги п. Е. Остапюк виголосила добре опрацьований реферат про життя і творчість О. Кобилянської. М. Венґльовська віддеклямувала з чуттям вірш Р. Завадовича „Ввижається мені".

По перерві продовжував програму М. Костів відспіванням двох народних пісень: „Козак від'їжджає" і „Їхав козак за Дунай". Його спів присутні нагородили оплесками. Брати Мікей відограли на акордіоні і фортепіяні народні пісні, за що їх нагородили оплесками.

Кінцевою точкою програми був виступ хору Союзанок, який вивчила пані О. Павлова Гарди. Хор проспівав „Гей у лузі червона калина" та „Сонце низенько".

З признанням прийняла публіка наш перший виступ. — Концерт закінчено співом українського народного гимну.

Анна Наконечна

Цієї неділі в Ню Йорку „Провидіння" відзначить своє 50-річчя

Ню Йорк. — Цієї неділі, 10-го лютого, тут відбудуться врочистості для відзначення 50-річчя Союзу Українців Католиків „Провидіння". Влаштовувану з цієї нагоди Святочну Академію, яка відбудеться о год. 6-ій ввечері в залі Джуніор Гайскул при евені „Б", попередить архиєрейська Служба Божа, яку відправить о год. 4-ій по пол. в церкві св. Юра єпископ Стемфорду Преосв. Кир Йосип Шмондюк. У програмі Святочної Академії, яку влаштовує Окружний Ювілейний Комітет в Ню Йорку, є святочне слово Преосв. Кир Йосипа Шмондюка та промови о. шамбеляна Ст. Тиханського, голови „Провидіння" і адв. Степана Яреми. В мистецькій частині програми виступлять хор ім. Митрополита Шептицького під дириґентурою проф. Романа Левицького, оперові співаки Марія Лисогір і Лев Рейнарович і піяністка Калина Чічка-Андрієнко. Прибуток з Академії призначений на будову духовної семінарії в Стемфорді.

ПЛЯН ВІДНОВЛЕННЯ СИНЕДРІОНУ

Головний рабін ізраїльських збройних сил Шльома Горен, що перебуває тепер у Ню Йорку, виступив із проєктом відновлення жидівського релігійного життя. Останній Синедріон прикоротив своє існування після зруйнування Єрусалимського храму в 70 році після Христа римлянами. Синедріон складався з 71-го члена, в тому числі верховного судді, встановлював правила віри і тлумачив жидівські закони. — Рабін Горен вважає, що відновлення Синедріону спричиниться до збільшення престижу, впливів і достойности ортодоксального жидівства. Правила Талмуду і Біблії знову стануть підставою поведінки жидів у їх різноманітній діяльності.

М. Туркало

З НАШИХ БУДНІВ

ЗГАДУЮЧИ ПРЕЗЕНТАЦІЇ

Либонь, щирі молитви членів Американського Конґресу за український нарід (до якого теж зараховується політична еміґрація) знайшли послух на Вершинах, бо від якогось часу помічаються познаки замирення в нашому внутрішньому секторі... Відбуваються справді соборні Свята Соборности, наша дорога молодь влаштовує спільно Крутянські академії, дивізійники з упівцями підготовлять спільні „Запусти", а лікарі та інженери спряглися докупи і роблять спільний Репрезентативний Баль в готелі „Валдорф - Асторія", спільно вибирають королеву краси.

Гадаю, що з почуття вдячности треба нам час від часу помолитись і за Америку, щоб Господь дозволив випорпатися нашій країні з снігів, задимок та інших страйків, щоб дав Президентові міць та відвагу зменшити федеральний податок, щоб, нарешті, наш уряд вийшов переможно з троблів з Де Голем, Кастром, Хрущовим та іншими „союзниками"...

Згадуючи славетну історичну дату 22-го січня 1918 і 1919-го років, до речі буде відмітити, що з цією датою пов'язаний ще один важливий момент, а саме: 22-го січня, 15 років тому, заснувалось в Ню Йорку Українське Лікарське Товариство! Накльовується ювілейчик, як золото! Проте, пп. доктори, як тихі й скромні робітники на народній ниві, не бажали собі відзначати свого ювілею академіями та вивішуванням прапорів, а сполучити це свято з балем.

Про ці справи я довідався недавно з цікавої й хвилюючої доповіді д-ра Романа Осінчука на лікарській „Ялинці" в Українському Інституті Америки. Це гарне, традиційне свято влаштувала Секція Дружин Лікарів при Лікарському Товаристві, Відділ Ню Йорк, а я виступав на ньому як представник пацієнтів.

Треба підкреслити, що, не дивлячись на гарячий час жнив (тепер шаліє ґрипа), лікарі Метропольної округи взяли численну участь в „Ялинці", зокрема наші дорогі психіятри, які завжди проявляли й проявляють жваве зацікавлення духовими справами. Пані ж докторові дали публіці подвійну насолоду, раз коло буфету, а другий коло ялинки, влаштовуючи концерт мистецької самодіяльности, який міг би суперничати з не одним літературно-мистецьким ярмарком.

Шановним паням докторовим треба ще дати крèдит і за те, що вони зрезиґнували з презентації дебютанток і всеціло відступили їх бувшим воякам, тобто „Червоній Калині". Від якогось часу пішла в нас посилена мода на ці презентації, і одні організації просто виривають дебютанток від других, бо й немає звідки взяти стільки молоденьких дівчат, щоб обслужити всі балі та вечерниці. Чому, питаю, не знайдеться в нас якоїсь добродійно-харитативної установи, яка зібралася б на відвагу і влаштувала презентацію старших дівиць?..

Ікер

Д-р В. ПЕТРИШИН ЗНОВУ ДОПОВІДАТИМЕ В НЮЙОРКСЬКОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

Ню Йорк. — Професор Нюйоркського університету д-р Володимир Петришин, відомий вже із своїх наукових праць та виступів молодий український науковець, матиме в Інституті Математичних Наук згаданого університету свою чергову доповідь про „Проблему дійсних елементів і чисел неограничених операторів". Доповідь відбудеться в середу, 13-го лютого, о год. 1.30 по полудні в залі ч. 414 в згаданому університеті при 4 Вашингтон плейс.

● **У Римі** вдарив кілька днів тому грім в одну з мармурних фігур ґлядіяторів, що їх поставлено за часів Муссоліні. З великої кам'яної фігури залишились тільки ноги.

Помер Льонгин Шехович

15-го січня 1963 р помер у Дітройті Льонгин Шехович, визначний правник і суддя. Народжений 29 жовтня 1877 в Перемишлі, по скінченні правничих студій, почав суддейську службу в Перемишлі, а з часом був іменований ще за Австрії прокуратором при Окружнім Суді в Стрию. Після закінчення першої світової війни, за польських часів, Покійний був назначений віцепрезидентом Окружного Суду в Бидґощи, а опісля апеляційним суддею в Познані. Батько Покійного бл. п. Лев Шехович, був за австрійських часів надрадником Окружного Суду у Львові та став відомий не тільки як знаменитий правник, але також як визначний український громадянин. Бл. п. Лев Шехович був батьком 4 синів і 2 доньок. З його доньок живе в Дітройті п. Ася з Шеховичів Левицька, відома громадська діячка та дружина покійного д-ра Дмитра Левицького, посла УНР в Копенгазі, опісля адвоката у Львові, б. посла до Варшавського сойму і голови тодішньої Української Парляментарної Репрезентації. З братів Померлого перебував довший час у Дітройті о. сов. Іван Шехович, тепер в Ст. Пол, Міннесота.

Похорони Льонгина Шеховича відбулися 19-го січня ц. р. на цвинтар Мт. Олівет в Дітройті. Панахиду за спокій душі померлого відправив в п'ятницю 18-го січня о. д-р Володимир Ґавліч, ЧСВВ, а похоронні обряди відправив о. Мирон Височанський в асисті оо. Трешневського і Дубицького.

Покійний Льонгин Шехович залишив дружину в Дітройті.

Олександер Марітчак

● **Із Східного Берліну** втік до західньої вільної частини міста линво-скакун Горст К. (повне прізвище засекречене), який серед тріскучого морозу перейшов коло 100 метрів у повітрі по електричних проводах високої напруги. Вже на західньому боці кордону він раптом ослаб і впав вділ, при чому зламав обидва рамена та взагалі сильно поранився.

У Конґо проводять інтеґрацію провінції Катанґи

Елізабетвіль. — Катанґійський президент Мойсе Чомбе заявив на своїй пресовій конференції в минулий вівторок, що він виїздить до сусідньої Північної Родезії на лікування, при чому від лікарів залежатиме, чи він залишиться там кілька днів чи кілька тижнів. Мойсе Чомбе віддавна жив у дружніх взаєминах з північно-родезьким прем'єром Рой Веленским, який недавно пропонував йому навіть політичний азиль, якщо Чомбе грозило б переслідування в Конґо. На час відсутности Чомбе в Катанзі заступатиме його катанґійський міністер закордонних справ Еваріст Кімбе. Чомбе виявив при цьому, що центральний уряд Конґа переводить — у співпраці з катанґійськими чинниками — інтеґрування Катанґи в Конґо. Чомбе висловив тільки бажання, щоб центральний конґолійський уряд Сиріля Адулі льояльно дотримав усіх умов, що їх передбачував так званий плян У Танта, генерального секретаря Об'єднаних Націй, за яким Катанґа мала таки зберегти свою широку автономію та 50 відсотків впливів від бельгійської компанії, що експлуатує катанґійські природні багатства. Водночас кол. катанґійський прем'єр Жозеф Ілео, який є представником центрального уряду Конґа в Катанзі, повідомив, що катанґійська служба безпеки включається в загально-конґолійську. 25 найвищих рангою катанґійських старшин прибули до столиці Конґа Леопольдвілю скласти присягу вірности конґолійській державі на руки її президента Жозефа Касавубу.

Кабінетний Комітет звітує Президентові про потребу Внутрішнього Корпусу Миру

Вашингтон. — Окремий Комітет, складений із представників Президентського Кабінету, склав звіт президентові Кеннеді, що треба зорганізувати Внутрішній Корпус Миру. Президент прийняв до відома той звіт і в найближчому часі поробить відповідні кроки в тому напрямі. Добровольці цього Корпусу мали б допомагати американському народові розв'язувати деякі проблеми, як це роблять добровольці Корпусу Миру, які працюють за кордоном із повним успіхом. Президент організує Внутрішній Корпус Миру за допомогою виконаного зарядження або може просити Конґрес про відповідний закон. Закордонний Корпус Миру організовано на основі Президентського зарядження, а пізніше Конґрес ухвалив потрібний закон і бюджет, бо початкові видатки покривали з бюджету Білого Дому. Так само може діяти Президент і при організації Внутрішнього Корпусу Миру. Але близькі особи до Білого Дому передбачають, що Президент затвердить тільки початковий плян цього Корпусу, а про повну його організацію мав би рішати Конґрес. Покищо вже працює 22-членний окремий комітет, очолюваний окремим асистентом головного прокуратора Роберта Ф. Кеннеді Дейвідом Гекketом, над організаційним пляном. Представник цього комітету заявив, що це не є якась виконна група майбутнього Корпусу, а тільки підготовча.

● **Сенатська Комісія** Закордонних Справ має незабаром вести слідство про працю чужих агентів у ЗДА. Згідно з американським законом американські громадяни можуть працювати для чужих країн, але вони мусять бути зголошені як чужі агенти. Сенат хоче знати, як ті агенти впливають на закордонну політику ЗДА. В Комісії мають зізнавати Ігор і Олег Кассіні, які колись працювали в користь домініканського диктатора Рафаеля Трухілля. Обидва вони стоять близько до родини президента Кеннеді.

● **Випускники 1948 р.** з Гарвардського університету прислали братові Президента, головному прокураторові Робертові Кеннеді квестіонар, в якому просять його відповісти на такі запити: „На кого він голосував 1960 року і на кого він голосував би тепер, коли б відбувалися президентські вибори". Преса стверджує, що не важко буде відповісти Бобові на той квестіонар.

• РОЗШУКИ •

Пошукую **ПОЛЯКОВУ НАТАЛІЮ,** народж. Коваленко, що походить з села Балки, район Васильєвка, Запоріжської обл. УССР. Маю для неї відомості від родини. Вона перебувала у Німеччині у м. Ганновер, а пізніше у таборі Брандшвайґ. Пошукую також односельчан з цього села.
Paulina KONDRAT
4611 — 21st Street NE.
Washington 18, D. C., USA

ПЕТРА ЄВТИХІЄВИЧА ДУДАРЕНКА, народж. 1912 р., розшукує мати з Києва. Його самого, або хто знав би про нього, прошу подати вістку на адресу:
M. WOWKOD
334 E. 15th Street
New York 3, N. Y.

Маранда — Марія Остафійчук, дочка Петра із села Чорнавки, коло Чернівців, Буковина, пошукує свого рідного брата **ДМИТРА ОСТАФІЙЧУКА,** який в році 1913 жив у Монтреалі, Канада, звідки виїхав до Манітоби, а опісля переїхав до ЗДАмерики. Якщо б хто знав про мого брата, де він тепер перебуває, прошу ласкаво написати про нього до мене на мою адресу до Канади. За це буду дуже вдячною. Марія Свитко.
Maria CWETKO
70 Parkview Rd.
St. Catharines, Ontario, Canada

Ewa BURIAN із Ню Йорку розшукує ДВІ СЕСТРИ, з дому **ҐЕЛЕН ЄДИНАК і СТЕФКА ЄДИНАК,** по чоловіку Стефка Капанович, які виїхали перед першою світовою війною 1914 р. із села Турінсько, пов. Сянік. Раніше вони мешкали в Ню Йорку. Хто знав би про місце їхнього перебування, прошу писати на адресу:
Ewa BURIAN
107 E. 2nd St., New York 9, N. Y.

Пошукую 2 рідні сестри моєї небіжки мами, з дому **ПАВЛІВ.** Походять зі села Воскресінці, пов. Рогатин. Бабця на ім'я Евелина. Правдоподібно перебувають в Америці. Хто знав би про них, або вони самі, прошу зголоситися до:
Володимир МИЦАК
715 Elm St., Maywood, N. J.
Tel.: 796-2212; DI 2-8957

БАТЬКИ! Зв'яжіть замолоду Ваших дітей з найстаршою, найбільшою й найбагатшою українською національною установою поза межами Батьківщини, якою є Український Народний Союз, щоб запевнити їй кращу будучність, а нашій громаді у вільнім світі нового свідомого члена.